

๕

กริพลของกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

Corporate Governance Mechanisms Influencing the Relationship between Firm Size and Level of Voluntary Disclosure of Listed Companies in Thailand

ดร.จักรวุฒิ ชอบพิเชียร
อาจารย์ประจำหลักสูตรการบัญชี
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
E-mail: chobjak@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาก่อนหน้านี้มีความพยายามอย่างมากเพื่อกำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจโดยคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ทางอ้อมมากกว่าทางตรง ดังนั้นบทความนี้ได้ศึกษาค้นคว้าโดยใช้การเพิ่มเติมเทคนิคเพื่อสร้างรูปแบบของสมมุติฐานจากการใช้ตัวแปรแทรกซ้อน คือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและตัวแปรทดแทน คือ ประสิทธิภาพการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูงซึ่งเป็นกลไกของการกำกับดูแลกิจการ ผลการวิจัยแนะนำว่าขนาดของธุรกิจที่ใหญ่กว่า มีค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทสูงกว่าและมีผลทำให้มีระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจสูงกว่า และเมื่อเพิ่มตัวแปรแทรกซ้อนจากดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทซึ่งถูกควบคุม โดยการกระทำของประธานกรรมการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูงจะส่งผลกระทบไปทำให้ตัวแปรแทรกซ้อนมีผลกระทบน้อยลง นอกจากนี้เมื่อขนาดของคณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแปร

ควบคุมพบว่ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

คำสำคัญ: กลไกของการกำกับดูแลกิจการ ขนาดของธุรกิจ ความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหาร การเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

Abstract

Despite intensive efforts to determine the nature of the relationship between the firm-specific characteristic as firm size and the level of voluntary disclosure (VDI), this issue is expected that the relationship is in fact more of an indirect than direct nature. Thus, this paper attempts to delve deeper into this complex phenomenon by employing a resource dependency perspective to hypothesize a model of mediation as board of directors' quality index (BOQI) is moderated by a high concentration of CEO's ownership (HCEO) as corporate governance mechanisms. The findings suggest that the larger firm size, the higher is the BOQI and this in turn will lead to the higher VDI. These relationships appear to be weaker when there is moderation as HCEO, produced by the mediation process of the BOQI, and when this process is controlled, the residual moderation of the treatment effect is reduced. Further, board size as control variable is found to have a positive significant influence on BOQI and VDI.

Keywords: Corporate Governance Mechanisms, Firm Size, Managerial Ownership, Voluntary Disclosure, Listed Companies in Thailand

บทนำ

ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีไม่โปร่งใส และไม่เพียงพอที่สะท้อนความเป็นจริงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในสายตาของชาวโลกมาจากการผลการศึกษาของ CIFAR (1995, pp. 15-17) ที่จัดอันดับประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 16 จาก 20 อันดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลในรายงาน

ประจำปี ไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ทางการเงินของผู้วิเคราะห์ทางการเงินระหว่างประเทศ ประกอบกับผลการศึกษาของ A Standard & Poor and The National University of Singapore (S&P., & CGFRC, 2004, p.1) ที่สรุปว่า 50 บริษัทขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงความโปร่งใส และการเปิดเผยข้อมูลให้มากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในระบบการสร้างความน่าเชื่อถือของรายงานประจำปี ก็คือลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good corporate governance) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levitt (2000) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า คณะกรรมการบริษัทจะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการรายงานทางการเงินอย่างรุนแรง ถ้าลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่ดี ถูกยอมรับและนำไปปฏิบัติมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริษัท และระบบการรายงานทางการเงินมากขึ้น เครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่สำคัญ ในการช่วยผู้บริหารสามารถหลีกเลี่ยงแรงกดดันจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) กลุ่มต่างๆ ที่มีต่อคุณภาพของรายงานประจำปี ก็คือ การเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ (Voluntary disclosure) เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ มีผลกระทบต่อการลงทุนของเงินลงทุน (Choi, 1973) มีผลกระทบต่อต้นทุนของเงินลงทุน จากหุ้นสามัญ (Botosan, 1997) และมีผลกระทบต่อต้นทุนของเงินลงทุนจากหนี้สิน (Sengupta, 1998) นอกจากนี้การเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจมีผลกระทบต่อการลงทุนของข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกัน และการลดลงของปัญหาที่มาจากตัวแทน (Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht, 2004)

จากการศึกษาผลงานวิจัยในอดีตที่จัดทำขึ้นในต่างประเทศพบว่า ขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก มีเหตุผลสนับสนุนหลายประการจากงานวิจัยของ Alsaed (2005) ได้อธิบายผลว่าบริษัทขนาด

ใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เนื่องจาก (1) บริษัทขนาดใหญ่มีการตรวจสอบอย่างละเอียดและการถูกโจมตีถ้าไม่เปิดเผยข้อมูลของสาธารณชน (2) บริษัทขนาดใหญ่มีความต้องการเงินทุนใหม่ๆ ที่มีต้นทุนทางการเงินต่ำและ (3) ต้นทุนของตัวแทนสำหรับบริษัทขนาดใหญ่มีจำนวนสูงกว่า เพื่อช่วยลดแรงกดดันจากผู้ถือหุ้นจึงเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น นอกจากนี้ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ลักษณะของคณะกรรมการบริษัท คือ ลักษณะของประธานกรรมการบริษัท (Evans, 2004) ลักษณะขององค์ประกอบคณะกรรมการบริษัท (Vafeas, 1999; Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht, 2004) ลักษณะของการประชุมคณะกรรมการบริษัท (Evans, 2004; Vafeas, 1999) ลักษณะของระบบควบคุม และตรวจสอบภายใน (Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht, 2004) และลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ ลักษณะของประธานกรรมการตรวจสอบ (Haniffa & Cooke, 2002) ลักษณะขององค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบ (Ho & Wong, 2001; Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht, 2004) ลักษณะของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Evans, 2004; Liu, 2004) และลักษณะของความรู้ ความเข้าใจ หรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ (Mangena & Pike, 2005) และลักษณะของคณะกรรมการกำหนดคำตอบแทน คือ ลักษณะของประธานกรรมการกำหนดคำตอบแทน (Haniffa & Cooke, 2002) ลักษณะขององค์ประกอบ

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (Vafeas & Theodorou, 1998)

จากการศึกษาผลงานวิจัย ที่จัดทำขึ้นในประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจและระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอยู่จำนวนน้อย ประกอบกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มุ่งเน้นไปที่บทบาทของคณะกรรมการบริษัทและคณะอนุกรรมการบริษัท โดยเฉพาะคณะอนุกรรมการตรวจสอบและคณะอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทนในการสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินเพิ่มมากขึ้น แต่เนื่องจากงานวิจัยของ Limpaphayom (2000) และ Wiwattanakantung (2000) พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของ (Ownership structure) ที่อยู่ในระดับเข้มข้นสูง (High concentration) และจำนวนหุ้นส่วนใหญ่อยู่ในความครอบครองของผู้บริหาร (Managerial ownership) ซึ่งภายใต้ข้อจำกัดนี้ทำให้ไม่มีแรงจูงใจเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปีต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ ผลลัพธ์ก็คือ มีลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่ไม่ดีและไม่มีคุณภาพในการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย ซึ่งการศึกษาค้นนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะเป็นการเติมเต็มจากการใช้ขนาดของธุรกิจ เป็นตัวแปรอิสระ (Independent variable) ซึ่งมีความสามารถอธิบายความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเป็นตัวแปรตาม (Dependent variable) โดย

ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ เป็นตัวแปรแทรกซ้อน (Mediator variable) ที่ถูกอิทธิพลของความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหาร เป็นตัวแปรกีดกัน (Moderator variable) ภายใต้สมมุติฐานที่แสดงนัยสำคัญของทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก (Positive agency theory) ของ Jensen & Meckling (1976) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ มาจากลักษณะการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดการสร้างสมมุติฐานในการศึกษานี้ โดยการปรับปรุงคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและโครงสร้างความเป็นเจ้าของให้ดีขึ้น จะนำไปสู่การดำเนินการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจมากขึ้นและการดำเนินการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ ถูกใช้เพื่อมีความหมายในการลดข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกัน (Information asymmetry) และลดปัญหาของตัวแทน (Agency problems)

ส่วนอื่นของบทความนี้ได้รวบรวมเป็นรูปแบบตามลำดับ ได้แก่ ส่วนที่ 2 คือ ทบทวนวรรณกรรม ส่วนที่ 3 คือ ระเบียบวิธีการวิจัย ส่วนที่ 4 คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และส่วนที่ 5 เป็นส่วนสุดท้าย คือ อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

1. ขนาดของธุรกิจสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล

การศึกษาก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น Ahmed & Nicholls (1994); Balachandran & Bliss (2004); Naser (1998); Raffournier (1995) และ Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht (2004) เป็นต้น ได้แนะนำความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดของธุรกิจและการเปิดเผยข้อมูลภาค

บังคับ และ/หรือ ภาคสมัครใจ มีหลายเหตุผลในการอธิบายความสัมพันธ์นี้ ได้แก่ Buzby (1975) อธิบายว่าการสะสมข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลมีต้นทุนสูง และบริษัทขนาดเล็กไม่สามารถมีการสะสมข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลได้ และ Firth (1979) ชี้แนะว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการตรวจสอบดูแลจากสาธารณชนมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก จึงเป็นไปได้ว่ามีการเปิดเผยข้อมูลอย่างมากมายเพื่อครอบคลุมข้อมูลทุกประเด็นที่ใช้ในการรักษาชื่อเสียงของบริษัทขนาดใหญ่เหล่านั้น

นอกจากนี้ Barry & Brown (1986) อภิปรายว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างมากมายเพื่อการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้วิเคราะห์ทางการเงินมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก ดังนั้นบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลมากทั้งข้อมูลภาคบังคับ และ/หรือ ภาคสมัครใจ เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลน้อยมีความเป็นไปได้ที่จะถูกพบจากผู้วิเคราะห์ทางการเงิน เหมือนกับเป็นข่าวร้ายและจะมีผลเสียต่อราคาหุ้นของบริษัทขนาดใหญ่เหล่านั้น Cahan (1992) ได้อภิปรายว่าบริษัทขนาดใหญ่อยู่ภายใต้แรงกดดันจากการเมืองหรือภาครัฐและเพื่อลดต้นทุนทางการเมืองหรือภาครัฐ บริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มการจัดทำนโยบายทางการบัญชี เพื่อลดรายได้ในรายงานโดยมีการเปิดเผยข้อมูลให้ครอบคลุมมากขึ้น Craswell & Taylor (1992) อภิปรายว่าต้นทุนเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าธรรมเนียมที่เป็นการค้นพบน้ำมันและก๊าซที่จ่ายให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและค่าธรรมเนียมที่เป็นการสกัดแร่ธาตุจากพื้นดิน ซึ่งราคานี้เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การจัดการของบริษัทเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ที่เป็นเอกลักษณ์ของกระบวนการผลิตและราคาที่จะได้จากการจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์ ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นประโยชน์ต่อคู่แข่ง ดังนั้นบริษัทขนาดเล็กมีความเป็นไปได้ที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ครอบคลุมน้อยกว่าบริษัทขนาดใหญ่ เพราะว่าเจ้าของบริษัทขนาดเล็กกลัวการแข่งขันทางธุรกิจกับบริษัทขนาดใหญ่ และการแข่งขันทางธุรกิจกับบริษัทขนาดใหญ่ และ Ahmed & Nicholls (1994) มีความเชื่อว่าบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มจะเข้าไปเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อแสวงหาเงินทุนมากขึ้น และสิ่งนี้จะถูกบังคับจากตลาดหลักทรัพย์ให้มีการเปิดเผยข้อมูลให้มีรายละเอียดมากขึ้น

2. กลไกของการกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance mechanism)

การศึกษาก่อนหน้านี้ได้ศึกษาผลกระทบของลักษณะคณะกรรมการบริษัท (Board of directors' characteristics) ได้แก่ คณะกรรมการที่เป็นอิสระ (Board independence) ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (The effectiveness of the audit committee) องค์ประกอบของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (Remuneration committee's composition) โครงสร้างของความเป็นผู้นำ (Leadership structure) และหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Internal audit department) ที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ดังนี้

คณะกรรมการที่เป็นอิสระ

Williamson (1984) ให้กรอบแนวคิดที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท Chen & Jaggi (2000) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระ (Independent non-executive directors) และการเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน (Mandatory financial disclosures)

Ho & Wong (2001) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง คณะกรรมการที่เป็นอิสระและระดับการเปิดเผย ข้อมูลภาคสมัครใจ แต่อย่างไรก็ตาม Ho & Wong (2001) แนะนำว่าการมีสัดส่วนของกรรมการที่เป็น อิสระยิ่งสูงขึ้น ทำให้การเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ ของบริษัทเพิ่มมากขึ้น Williams (2002) พบว่าการ มีจำนวนกรรมการอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบ มากกว่าจำนวนขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดและ สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเพิ่มขึ้นของการ ตัดสินใจอย่างรอบคอบของบริษัท และ Leung & Horwitz (2004) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างคณะกรรมการบริษัทที่เป็นอิสระและการ เปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับส่วนงาน ซึ่ง ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเฉพาะบริษัทที่ กรรมการบริษัทเป็นเจ้าของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง จำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้น ทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษานี้จึงรวมกรรมการที่ไม่ ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระ คือ องค์กรประกอบสำคัญของ คณะกรรมการบริษัทเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของ คณะกรรมการบริษัท (Board of directors' quality index) และเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ (Level of voluntary disclosure)

ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

(1) คณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ (Audit Committee independence)

DeZoort & Salterio (2001) ให้ความสนใจต่อ ปัญหาเริ่มแรกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็น อิสระและที่มีความรู้ มีผลกระทบต่อความโน้มเอียง ของสมาชิกในคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนฐานะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอก

หรือไม่อย่างไร ผลการวิจัยพบว่าความเป็นอิสระ และการมีความรู้มากของสมาชิกในคณะกรรมการ ตรวจสอบ มีความเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนผู้สอบ บัญชีรับอนุญาตจากภายนอกเมื่อมีความขัดแย้ง กับผู้บริหาร นอกจากนี้ Sarbanes-Oxley Act of 2002 เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้เพื่อทำให้คณะ กรรมการตรวจสอบมีความเข้มแข็งและมีอำนาจ มากขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบมีความเป็นอิสระจะก่อให้เกิดประสิทธิ ผลของคณะกรรมการตรวจสอบมากขึ้น ดังนั้นใน การศึกษานี้จึงรวมกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร ที่เป็นอิสระ คือ องค์กรประกอบสำคัญของ คณะกรรมการตรวจสอบเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพ ของคณะกรรมการบริษัทและเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์ เชิงบวก กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาค สมัครใจ

(2) ความชำนาญของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Expertise)

McDaniel, Martin, & Maines (2002) ศึกษา เปรียบเทียบการประเมินคุณภาพของรายงานทาง การเงินระหว่างสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่มีความรู้และความเข้าใจด้านการบัญชีหรือ การเงิน (Financial Literacy) และที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงิน (Financial Expert) และพบว่ามีความแตกต่างกัน ระหว่างสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบที่มี ความชำนาญ และมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงินทำการประเมินคุณภาพของรายงาน ทางการเงิน โดยมีความสัมพันธ์กับความเกี่ยวข้อง กับการตัดสินใจ (Relevance) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ มาตรฐานการบัญชีไทย (The Framework of Thai

Accounting Standards, 2003) เกี่ยวกับลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน (Qualitative characteristics of financial statements) นอกจากนี้สมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินให้ความสนใจในรายละเอียดของรายงานทางการเงินที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และยอมรับเกณฑ์ทางการบัญชีของบริษัทน้อย ในทางกลับกันสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้และความเข้าใจด้านการบัญชีหรือการเงิน ให้ความสนใจเฉพาะรายการที่สำคัญเด่นชัดและยอมรับเกณฑ์ทางการบัญชีของบริษัท ผลการศึกษาเสนอแนะว่าสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ กลุ่มที่มีความรู้และความเข้าใจด้านการบัญชีหรือการเงิน และกลุ่มที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน มีมุมมองที่แตกต่างกันในการทำงานร่วมกันจะส่งผลทำให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้น ในการศึกษาจึงรวมสมาชิกในคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีและการควบคุมภายใน (นั่นคือมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอก) คือ องค์ประกอบสำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท และเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

(3) การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Meetings)

Gendron & Bedard (2004) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม นั่นคือ คุณลักษณะของสมาชิกในคณะกรรมการตรวจสอบที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ในมุมมองของผู้ดูแลกฎระเบียบของบริษัทและจำนวนครั้งของการปฏิบัติ

หน้าที่ในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างทางสังคมมีอิทธิพลต่อความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบในการประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอก รวมทั้งมีพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกกาลเทศะเป็นส่วนสำคัญของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้ผลการวิจัยเสนอแนะให้การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความจริงจังมากกว่า เป็นเพียงสัญลักษณ์ที่จัดขึ้นตามระเบียบข้อบังคับ และให้สมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบมีการแสดงบทบาทตามโครงสร้างทางสังคมเพื่อประสิทธิภาพจากการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นในการศึกษานี้จึงรวมการเข้าร่วมประชุมทุกครั้งของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

คณะกรรมการกำหนดคำตอบแทน

Blue Ribbon Committee (1999) ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นลักษณะสำคัญสำหรับสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ เพราะว่าการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการบริษัทในคณะกรรมการทุกคณะของบริษัทมีความสำคัญอยู่ในระดับสูง ดังนั้นเวลาที่ใช้จึงมีประโยชน์สำหรับการเตรียมปฏิบัติการ การเข้าร่วมประชุมเต็มเวลา และการศึกษางานอย่างต่อเนื่องเพื่อการแก้ปัญหาทางธุรกิจที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และกฎเกณฑ์ต่างๆ นอกจากนี้ Vafeas (2001) พบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการแต่งตั้งกรรมการ

บริษัทที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน และการแต่งตั้งกรรมการบริษัทที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ และผลการศึกษาของ Rainsbury (2004) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน เพราะจะช่วยลดเวลาที่ใช้ปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการบริษัทที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อนำเวลานั้นไปใช้ปฏิบัติหน้าที่อื่นต่อไป ดังนั้นในการศึกษานี้จึงรวมการแต่งตั้งกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่มาจากภายนอก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

โครงสร้างของความเป็นผู้นำบริษัท

Berg & Smith (1978) พบว่าประธานคณะกรรมการบริษัทที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระ มีส่วนทำให้การดำเนินงานของบริษัทบรรลุผลสำเร็จเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม Sonnenfeld (1981) ได้อภิปรายผลว่าบทบาทของการมีคนเดียวดำรงตำแหน่งทั้งกรรมการผู้จัดการใหญ่ (ซีอีโอ) และประธานกรรมการบริษัท มีผลทำให้เกิดความโน้มเอียงที่ให้ผลประโยชน์แก่ผู้บริหารบริษัทแทนที่จะเป็นผลประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ford & McLaughlin (1984) พบว่าผู้ดำรงตำแหน่งซีอีโอ และประธานกรรมการบริษัทในเวลาเดียวกันมีความเป็นไปได้ที่จะให้การสนับสนุนนโยบายที่ให้ผลประโยชน์ต่อผู้บริหารบริษัทมากกว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มอื่น และ Chaganti, Mahajan, & Sharman (1985) พบว่าประธานคณะกรรมการบริษัทที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของบริษัทให้บรรลุผลสำเร็จ และ

ไม่มีการกระตุ้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างจากประธานคณะกรรมการบริษัทที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารซึ่งมีความเป็นอิสระ มีความเป็นไปได้ที่จะกระตุ้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทมากขึ้น ดังนั้นในการศึกษานี้จึงรวมคุณภาพของโครงสร้างของความเป็นผู้นำบริษัท คือ ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งซีอีโอและประธานกรรมการบริษัท ในเวลาเดียวกัน เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

หน่วยงานตรวจสอบภายใน (Internal Audit Department)

Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht (2004) พบว่าการตรวจสอบภายในเป็นลักษณะของการกำกับดูแลกิจการที่ช่วยลดข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือกันระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น และช่วยลดต้นทุนจากตัวแทน (Agency costs) ดังนั้นในการศึกษานี้จึงรวมการมีหน่วยงานตรวจสอบภายในอยู่ภายในบริษัท นั่นคือ การสร้างระบบการตรวจสอบควบคุมดูแลของการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและเชื่อมโยงโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

จากผลการศึกษาข้างต้นการศึกษานี้จะใช้ระบบกลไกภายในของการกำกับดูแลกิจการ คือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะบ่งชี้คุณภาพของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ประธานคณะกรรมการและผู้ตรวจสอบภายใน ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาค

สมัครใจ

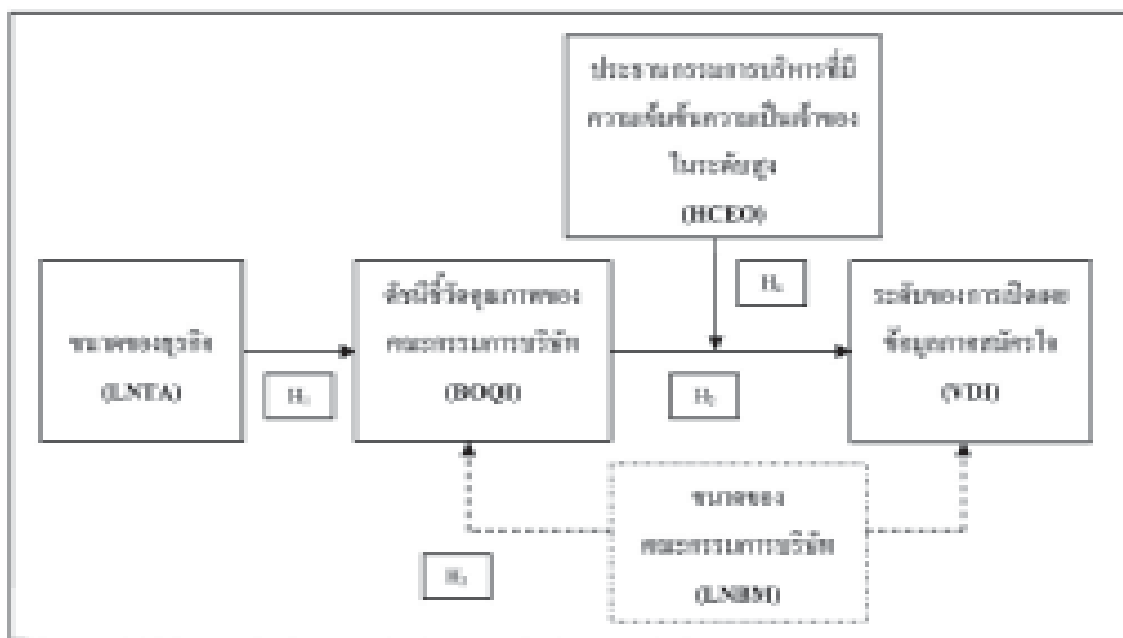
3. ความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหาร และคุณภาพของรายงานทางการเงิน (Managerial Ownership and Quality of Financial Reporting)

Jensen & Meckling (1976) ได้อภิปรายว่าในทฤษฎีตัวแทนได้แนะนำผู้บริหารที่เป็นเจ้าของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงจำนวนเล็กน้อย มีความต้องการการวัดค่าการบรรลุผลสำเร็จบนพื้นฐานทางการเงินขึ้น เพื่อมีการตรวจสอบควบคุมดูแลผู้บริหารมากขึ้น อย่างไรก็ตาม Warfield, Wild, & Wild (1995) ได้อภิปรายว่าคุณภาพของรายงานทางการเงินมีความเป็นไปได้ที่จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนหุ้นที่ครอบครองโดยผู้บริหาร สาเหตุมาจากคุณภาพของรายงานทางการเงินช่วยให้ผลประโยชน์ของผู้บริหารและผู้ถือหุ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม Gompers, Ishii, & Metrick (2003) พบว่ามีการตอบโต้อย่างรุนแรงจากผู้บริหารที่เป็นเจ้าของ เพื่อลดคุณภาพของข้อมูลทางการเงินขึ้น ด้วยวิธีการเปิดเผยข้อมูลจำนวนน้อยเกี่ยวกับการดำเนินงานทางธุรกิจ หลักการตลาดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การตรวจสอบควบคุมดูแลจากผู้ถือหุ้นภายนอก และการเพิ่มมูลค่าธุรกิจจากการเข้าไปครอบครองธุรกิจอื่น นอกจากนี้ Hayes & Lundholm (1996); Verrecchia (1983, 1990) และ Wagenhofer (1990) พบว่าผู้บริหารจะลดคุณภาพของรายงานทางการเงิน ด้วยวิธีการเปิดเผยข้อมูลจำนวนน้อยเกี่ยวกับต้นทุน และสิทธิประโยชน์เพื่อให้คู่แข่งและผู้จัดจำหน่ายรู้สถานะทางการเงินที่แท้จริงของบริษัท

4. ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Board Size)

Mintzberg (1983) ได้อภิปรายผลว่าคณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่กว่าเกี่ยวข้องกับการเพิ่มโอกาสสำหรับการเปลี่ยนแปลงให้ การบริหารงานของบริษัทมีความเหมาะสม ซึ่งเหมือนกันกับ Jensen (1993) ได้แนะนำว่าเมื่อคณะกรรมการบริษัทมีขนาดมากกว่า 7 หรือ 8 คน มีโอกาสที่จะประสบปัญหาในการบริหารที่ไม่มีประสิทธิผลและง่ายต่อการเข้าควบคุมของประธานกรรมการบริหารบริษัท Evans (2004) ได้ชี้ให้เห็นว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีบทบาทที่สำคัญในการกำกับดูแลกิจการ จากตัวอย่างผลงานวิจัยในอดีตจึงไม่ชัดเจนว่าคณะกรรมการมีขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าดีกว่ากันในการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิผล ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้ขนาดของคณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแปรควบคุมแต่จะไม่มีผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการบริษัทกับกลไกการกำกับดูแลกิจการและระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย (Theoretical Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. สมมุติฐานการวิจัย (Hypotheses)

สมมุติฐานการวิจัย 1: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดของธุรกิจกับดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

สมมุติฐานการวิจัย 2: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

สมมุติฐานการวิจัย 3: ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

สมมุติฐานการวิจัย 4: ประธานกรรมการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับ

สูงมีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย

การศึกษามีอิทธิพลของกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานประจำปี พ.ศ. 2547 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจากข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ฉบับออนไลน์ของ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นั่นคือ www.setsmart.com โดยใช้แบบวิเคราะห์ค่าตัวแปร

วิธีการวัดค่าตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของธุรกิจ (LNTA) ซึ่งคำนวณได้จากเลขกำลังของฐาน 2 ของสินทรัพย์รวม เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยของ Gul & Leung (2004); Haniffa & Cooke (2002); Ho & Wong (2001); Naser (1998) และ Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht (2004)

วิธีการวัดค่าตัวแปรแทรกซ้อน คือ ค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท (BOQI) ซึ่งคำนวณได้จาก 10 ลักษณะบ่งชี้คุณภาพของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของกรรมการบริษัท องค์ประกอบ การประชุม ระบบควบคุมและตรวจสอบภายใน และคุณภาพของคณะกรรมการ คือ คุณภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และคุณภาพของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ซึ่งลักษณะคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท เป็นการศึกษาการปฏิบัติตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน (SET, 1999b) แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (SET, 1999a) และหลักการการกำกับดูแลกิจการที่ดี (SET, 2001) ถ้าปฏิบัติตามหลักการและข้อพึงปฏิบัติที่ดีได้ 1 คะแนน ถ้าไม่ปฏิบัติตามได้ 0 คะแนน และคะแนนรวม เท่ากับ 10 คะแนน คิดเป็น 100 เปอร์เซนต์ เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยของ Evans (2004); Haniffa & Cooke (2002); Ho & Wong (2001); Liu (2004); Mangena & Pike (2005); SET (2003); Vafeas (1999); Vafeas & Theodorou (1998) และ Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht (2004)

วิธีการวัดค่าตัวแปรทดแทน คือ ประสิทธิภาพการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูง (HCEO) ซึ่งคำนวณได้จากเปอร์เซ็นต์ของจำนวนหุ้นที่ถือโดยกรรมการบริหารและครอบครัว ถ้ามากกว่ามัธยฐาน คือ มีความเข้มข้นในระดับสูง (High Concentration) มีค่าเท่ากับ 1 และถ้อย่างมากเท่ากับมัธยฐาน คือ มีความเข้มข้นในระดับต่ำ (Low Concentration) มีค่าเท่ากับ 0 เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยของ McClelland & Barker III (2004)

วิธีการวัดค่าตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (LNBM) ซึ่งคำนวณได้จากเลขกำลังของฐาน 2 ของขนาดของคณะกรรมการบริษัท เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยของ Willekens, Bauwhede, Gaeremynck, & Van de Gucht (2004)

วิธีการวัดค่าตัวแปรตาม คือ ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ (VDI) ซึ่งเป็นการยอมรับมาจาก Meek, Roberts, & Gray (1995) และ Chau & Gray (2002) รวมทั้งหมด 115 รายการ และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการบัญชี (Accounting environment) ของประเทศไทย โดยการตัดรายการที่เป็นข้อมูลภาคบังคับที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มาตราฐานการบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์และกฎหมายบริษัทมหาชน ปี พ.ศ. 2535 ผลลัพธ์สุดท้ายได้ 70 รายการ ประกอบเป็นรายการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของการศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องจึงให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยตรวจสอบความถูกต้อง ผลสรุปสุดท้ายจึงได้รายการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ จำนวน 70

รายการ ประกอบด้วย ข้อมูลกลยุทธ์ (Strategic information) จำนวน 16 รายการ ข้อมูลไม่ใช้การเงิน (Non-financial information) จำนวน 27 รายการ และข้อมูลการเงิน (Financial information) จำนวน 27 รายการ (ปรากฏตามภาคผนวก) และมีการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Reliability) ของตัวแปรตามจากรายการการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ วิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก ในการศึกษานี้ใช้ Cronbach's Alpha (Cronbach, 1951) จุดที่ตัดสินใจยอมรับว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือในงานวิจัยนี้ คือ ค่า Cronbach's Alpha coefficient จะต้อง มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.70 (Sureshchandra, Rajendran, & Anantharaman, 2002)

วิธีการวัดค่าระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Disclosure Index) ซึ่งเป็นการศึกษาตามงานวิจัยของ Cooke (1989) ดังนี้

$$1) \text{ สูตร } M = \sum_{i=1}^n ED_i$$

โดย M (Maximum Expected Item) หมายถึง จำนวนข้อมูลสูงสุดที่คาดว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลไม่ใช้การเงิน และข้อมูลการเงิน ED (Expected Disclosure) หมายถึง บริษัทควรจะมีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลไม่ใช้การเงิน และข้อมูลการเงิน ในรายงานประจำปี และ n (Maximum number of items) หมายถึง จำนวนข้อมูลที่คาดว่าจะมีการเปิดเผย

ข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ซึ่งจะมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนข้อมูล 16 รายการ ข้อมูลไม่ใช้การเงินซึ่งจะมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนข้อมูล 27 รายการ และข้อมูลการเงินซึ่งจะมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนข้อมูล 27 รายการ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนข้อมูล 70 รายการ

$$2) \text{ สูตร } TD = \sum_{i=1}^m AD_i$$

โดย TD (Total Disclosure) หมายถึง จำนวนข้อมูลรวมที่มีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลไม่ใช้การเงินและข้อมูลการเงิน AD (Actual Disclosure) หมายถึง ถ้ามีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลไม่ใช้การเงิน และข้อมูลการเงิน มีค่าเท่ากับ 1 และถ้าไม่มีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลไม่ใช้การเงิน และข้อมูลการเงิน มีค่าเท่ากับ 0 และ m (Actual number of items) หมายถึง จำนวนข้อมูลจริงที่มีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ได้แก่ ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลไม่ใช้การเงิน และข้อมูลการเงิน ซึ่งจะมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนข้อมูล n รายการ ตัวอย่าง เช่น เมื่อดัชนีระบุว่าควรจะมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดังนั้นถ้าบริษัทไม่มีการเปิดเผยข้อมูลก็จะได้ 0 คะแนน แต่ถ้าบริษัทไม่มีการค้าหรือสินทรัพย์ หรือหนี้สินเป็นเงินตราต่างประเทศ

แสดงว่ารายการนี้ไม่เหมาะสมที่จะใช้วัดค่า จึงให้
ตัดรายการนี้ออกจากดัชนีวัดค่า ดังนั้น ค่าของ m

จึงมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ ค่าของ n (Maximum
number of items)

3) สูตร

$$VDI = TD/M$$

จึง VDI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 หรือ

$$0 \leq VDI \leq 1$$

2. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลัก
ทรัพย์ปัทมศักราช 2547 มีจำนวนทั้งสิ้น 441
บริษัท แบ่งเป็น 8 กลุ่มธุรกิจได้แก่ กลุ่มเกษตรและ
อุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจ
การเงิน วัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริม-
ทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการ และเทคโนโลยี
ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะใช้บริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์ทั้งหมดที่ไม่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน
จำนวน 378 บริษัท แต่เนื่องจากบริษัทจดทะเบียน
จำนวน 61 บริษัท ไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบ
ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาครั้งนี้ จึงจำเป็น

ต้องตัดออกจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีผลทำให้
มีประชากรกลุ่มเป้าหมายเหลือ เท่ากับ 317 บริษัท
คิดเป็นร้อยละ 71.8 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์ทั้งหมด

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

(1) การวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น
(Hierarchical Regression Analysis) เป็นการ
วิเคราะห์การถดถอยเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 1, 2
และ 3 ซึ่งยอมรับมาจาก Muller, Judd, & Yzerbyt
(2005) โดยมีรูปแบบของสมการดังนี้

$$VDI = \beta_{11} + \beta_{12}LNTA + \beta_{13}LNBM + \epsilon_1 \quad (1.1)$$

$$BOQV = \beta_{21} + \beta_{22}LNTA + \beta_{23}LNBM + \epsilon_2 \quad (1.2)$$

$$VDI = \beta_{31} + \beta_{32}LNTA + \beta_{33}BOQV + \beta_{34}LNBM + \epsilon_3 \quad (1.3)$$

$$\beta_{11} - \beta_{31} = \beta_{21} * \beta_{32} \quad (1.4)$$

ซึ่งในสมการที่ 1.1, 1.2 และ 1.3 ค่าของ β_{11} ;
 β_{21} และ β_{31} จะต้องมียุทธศาสตร์ทางสถิติที่ระดับ .05
และค่า β_{31} จะต้องน้อยกว่าค่า β_{11} โดยผลกระทบ
ทางอ้อมของตัวแปรแทรกซ้อนมีค่าเท่ากับ $\beta_{21} * \beta_{32}$

(2) การวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น

(Hierarchical Regression Analysis) เป็นการ
วิเคราะห์การถดถอยเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 4 ซึ่ง
ยอมรับมาจาก Muller, Judd, & Yzerbyt (2005)
โดยมีรูปแบบของสมการดังนี้

$$FDI = \beta_0 + \beta_1 BOQI + \beta_2 HCEO + \beta_3 BOQI_HCEO + \beta_4 LNBM + \varepsilon_i \quad (2)$$

ซึ่งในสมการที่ 2 ค่าของ β_{43} จะต้องมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท จำนวนบริษัทและร้อยละของแต่ละลักษณะเฉพาะที่ประกอบเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท ปี พ.ศ. 2547 และผลการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) (N = 317)

อักษรย่อ	ตัวแปรอิสระ	Mean	SD	เกณฑ์การประเมินผลของ SET (2546)		ผลการเปรียบเทียบ	
				ระดับของการประเมินผลคุณภาพเป็นร้อยละ			
BOQI	ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท	0.38	.12	สูงมาก คือ เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 80 สูง คือ เท่ากับร้อยละ 70 แต่ต่ำกว่า 80 ปานกลาง คือ เท่ากับร้อยละ 60 แต่ต่ำกว่า 70 ต่ำ คือ เท่ากับร้อยละ 50 แต่ต่ำกว่า 60 และ ต่ำมาก คือ น้อยกว่าร้อยละ 50		ต่ำมาก	
แต่ละลักษณะเฉพาะที่ประกอบเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท				อักษรย่อ	บริษัทที่ปฏิบัติตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีของ SET		ผลการเปรียบเทียบ
					จำนวนบริษัท	ร้อยละ	
คุณภาพประธานกรรมการบริษัท คือ มีการแยกบทบาทของประธานกรรมการและประธานกรรมการบริหาร				IV1	186	58.7%	ต่ำ
คุณภาพองค์ประกอบ คณะกรรมการบริษัท คือ คณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระมากกว่า 50 เปอร์เซนต์ของจำนวนกรรมการทั้งหมด				IV2	10	3.2%	ต่ำมาก
คุณภาพการประชุมคณะกรรมการบริษัท คือ กรรมการทุกคน เข้าประชุมคณะกรรมการบริษัททุกครั้ง				IV3	18	5.7%	ต่ำมาก
คุณภาพระบบควบคุม และตรวจสอบภายใน คือ มีหน่วยงานตรวจสอบภายในแยกเป็นหน่วยงานหนึ่งของบริษัท				IV4	238	75.1%	สูง
คุณภาพประธานกรรมการตรวจสอบ คือ ประธานกรรมการตรวจสอบ เป็นกรรมการอิสระ				IV5	283	89.3%	สูงมาก
คุณภาพองค์ประกอบ คณะกรรมการตรวจสอบ คือ กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 3 คนเป็นกรรมการอิสระ				IV6	242	76.3%	สูง
คุณภาพการประชุม คณะกรรมการตรวจสอบ คือ กรรมการทุกคนเข้าประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทุกครั้ง				IV7	79	24.9%	ต่ำมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท จำนวนบริษัทและร้อยละของแต่ละลักษณะเฉพาะที่ประกอบเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท ปี พ.ศ. 2547 และผลการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) (N = 317) (ต่อ)

แต่ละลักษณะเฉพาะที่ประกอบเป็น ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท	อักษรย่อ	บริษัทที่ปฏิบัติตาม ข้อพึงปฏิบัติที่ดีของ SET		ผลการ เปรียบเทียบ
		จำนวนบริษัท	ร้อยละ	
คุณภาพความรู้ของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน มีความรู้ ความเข้าใจ หรือ มีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน โดยเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	IV8	54	17.0%	ต่ำมาก
คุณภาพประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน คือ ประธานอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเป็นกรรมการอิสระ	IV9	31	9.8%	ต่ำมาก
คุณภาพองค์ประกอบคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน คือ กรรมการส่วนใหญ่เป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร	IV10	69	21.8%	ต่ำมาก

2. สถิติสำหรับตัวแปรที่สำคัญ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations) ของตัวแปรที่สำคัญ

Variables	VDI (Dependent)	LNTA (Independent)	BOQI (Mediator)	HCEO (Moderator)	LNBM (Control)
Variables	0.37	3.44	0.38	0.15	2.38
Mean	.11	1.36	.12	.19	.25
SD					
Correlations	1.00	.54**	.54**	-.38**	.14*
VDI		1.00	.37**	-.25**	.25**
LNTA			1.00	-.22**	.14*
BOQI				1.00	-.19**
HCEO					1.00
LNBM					

* $p < .05$, ** $p < .01$.

3. ความน่าเชื่อถือของการวัดค่า

ระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ
(ตัวแปรตาม)

การวัดค่าของความน่าเชื่อถือของตัวแปรตามวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก ปี พ.ศ. 2547 ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ Cronbach's Alpha (Cronbach, 1951) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .85 ถึง .87 จุดที่ตัดสินใจยอมรับว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือในงานวิจัยนี้ คือ Hair, Anderson, Tatham, & Black (1998) และ Sureshchandar, Rajendran, & Anantharaman (2002) ได้เสนอแนะว่าค่า Cronbach's Alpha Coefficient ถ้ามีค่าน้อยกว่า .60 คือ ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือต่ำ ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง .60 ถึง .70 คือ ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับได้ และถ้ามีค่ามากกว่า .80 คือ ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือสูง ดังนั้น สรุปได้ว่าการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของตัวแปรตามมีความน่าเชื่อถือสูง

การวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น

การเกิด Multicollinearity ระหว่างตัวแปรอิสระ ตัวแปรแทรกซ้อน ตัวแปรกีดกัน และตัวแปรควบคุม ก่อนนำตัวแปรเข้าสมการถดถอยโดยลำดับขั้น โดยมีจุดตัดสินใจว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมาก (Very High Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม หรือเกิด Multicollinearity ถ้าความสัมพันธ์มีค่า .80 หรือ .90 (Field, 2000; Mangena & Pike, 2005) เมื่อตัวแปรอิสระ ตัวแปรแทรกซ้อน ตัวแปรกีดกันและตัวแปรควบคุมอยู่ในการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้นการเกิด Multicollinearity จากค่า Tolerance น้อยกว่า .10 (Hair, Anderson, Tatham, & Black, 1998) และเกิด Autocorrelation วัดค่าจาก Durbin-Watson ถ้ามีค่าระหว่าง 1.65 ถึง 2.35 แสดงว่าไม่มีอัตตะสัมพันธ์ในข้อมูล (Prasith-rathsint, 2005, p.129)

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น สำหรับทดสอบสมมุติฐานที่ 1 และ 3 (N = 317)

Variables	Standardized Beta					
	Equation 1.1		Equation 1.2		Equation 1.3	
	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2
	(Criterion VDI)		(Criterion BOQI)		(Criterion VDI)	
CV: LNBM	.15**	.01	.15**	.06	.15**	-.01
X: LNTA		.54**		.36**		.40**
		(β_{11})		(β_{21})		(β_{31})
ME: BOQI						.39**
						(β_{32})
Statistics						
R Square	.02	.30	.02	.14	.02	.43
Adjusted R Square	.02	.29	.02	.14	.02	.42

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น สำหรับทดสอบสมมุติฐานที่ 1 และ 3 (N = 317) (ต่อ)

Variables	Standardized Beta					
	Equation 1.1		Equation 1.2		Equation 1.3	
	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2
	(Criterion VDI)		(Criterion BOQI)		(Criterion VDI)	
R Square Change	.02	.28	.02	.12	.02	.41
F Change	6.82**	122.51**	7.42**	44.08**	6.82**	110.31**
Durbin-Watson		1.80		1.84		2.00
Tolerance Min / Max		.94/.94		.94/.94		.94/.98

* p < .05, ** p < .01.

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น สำหรับทดสอบสมมุติฐานที่ 2 และ 4 (N = 317)

Variables	Standardized Beta			
	Equation 2			
	Step 1	Step 2	Step 3	Step 4
	(Criterion VDI)			
CV: LNBM	.15**	.07	.03	.02
ME: BOQI		.53**	.47**	.62**
MO: HCEO			-.27**	.28
			(β_{42})	
MEMO: BOQI x HCEO				-.55**
				(β_{43})
Statistics				
R Square	.02	.29	.36	.39
Adjusted R Square	.02	.29	.35	.38
R Square Change	.02	.27	.07	.03
F Change	6.82**	120.79**	31.64**	13.98**
Durbin-Watson				1.89
Tolerance Min / Max				.97/.98

* p < .05, ** p < .01.

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. อภิปรายผลสมมุติฐานที่ 1, 2 และ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับ ของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจผ่านดัชนี ชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท

การศึกษาครั้งนี้สามารถนำตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของธุรกิจ และตัวแปรแทรกซ้อน คือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท กับตัวแปรตาม คือ ระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ เข้าสมการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นได้ โดย $\beta_{11} = .54$ ($p < .01$), $\beta_{21} = .36$ ($p < .01$), $\beta_{31} = .40$ ($p < .01$) และ $\beta_{32} = .39$ ($p < .01$) ซึ่งค่า β_{31} น้อยกว่า β_{11} และ $\beta_{11} - \beta_{31} = \beta_{21} * \beta_{12}$; $.54 - .40 = .36 * .39 = .14$ แสดงว่าดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลลัพธ์นี้จะสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1, 2 และ 3 และดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท เป็นตัวแปรแทรกซ้อนบางส่วน (Partial Mediator Variable) การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ได้แก่ Bathala & Rao (1995) และ Daily, Dalton, & Cannella (2003) ได้อภิปรายว่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจมีความสัมพันธ์กันทางอ้อมมากกว่าทางตรงและความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรนี้ ในทางอ้อมจำเป็นจะต้องผ่านคณะกรรมการบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับ Jensen & Meckling (1976); Kistruck (2006); Owusu-Ansah (1998) และ Wiseman & Gomez-Mejia (1998) ที่รายงานผลการวิจัยว่าสามารถใช้คณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแปรแทรกซ้อนระหว่างขนาดของ

ธุรกิจและการบรรลุผลสำเร็จทางการเงิน ดังนั้นกลไกของการกำกับดูแลกิจการสามารถช่วยเหลือให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเพิ่มขึ้น ซึ่งการดำเนินการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจถูกใช้เพื่อมีความหมายในการลดข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกันและลดปัญหาของตัวแทน

2. อภิปรายผลสมมุติฐานที่ 4 ประชาน กรรมการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็น เจ้าของในระดับสูงที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ ระหว่างดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการ บริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาค สมัครใจ

การศึกษาครั้งนี้สามารถนำตัวแปรก่ดตัน คือ ประชานกรรมการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูง และตัวแปรแทรกซ้อน คือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัท กับตัวแปรตาม คือ ระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ เข้าสมการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นได้ โดย $\beta_{42} = -.27$ ($p < .01$) และ $\beta_{43} = -.55$ ($p < .01$) แสดงว่าประชานกรรมการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูงมีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลลัพธ์นี้จะสนับสนุนสมมุติฐานที่ 4 และประชานกรรมการบริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูง เป็นตัวแปรก่ดตันประเภท Quasi Moderator คือ เป็นได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรก่ดตันเต็มที่ การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ นั่นคือ Jensen & Meckling (1976) ได้อภิปรายผลว่าทฤษฎีตัวแทนได้แนะนำว่าผู้บริหารผู้ซึ่งเป็นเจ้าของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงจำนวนมาก มีความ

ต้องการวัดค่าการบรรลุผลสำเร็จบนพื้นฐานทาง การบัญชีเพื่อมีการตรวจสอบควบคุมดูแลผู้บริหาร น้อยลง นอกจากนี้ Hayes & Lundholm (1996); Verrecchia (1990) และ Wagenhofer (1990) พบ ว่าผู้บริหารจะลดคุณภาพของรายงานการเงินด้วย วิธีการเปิดเผยข้อมูลจำนวนน้อยเกี่ยวกับต้นทุน และสิทธิประโยชน์เพื่อให้คู่แข่งและผู้จัดจำหน่าย รู้สถานะทางการเงินที่แท้จริงของบริษัท ดังนั้น ความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหารจะเป็นที่มา ของความยุ่งยากสำหรับผู้ถือหุ้นกลุ่มอื่นเพื่อควบคุมผู้ถือหุ้นผู้ซึ่งเป็นผู้บริหาร จึงส่งผลกระทบเชิง ลบต่อความความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดคุณภาพ ของคณะกรรมการบริษัทกับระดับของการเปิดเผย ข้อมูลภาคสมัครใจ

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสนับสนุนทฤษฎีตัวแทน ต้นทุน เกี่ยวกับการเมืองและข้อมูล (Information and political costs) ต้นทุนเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของ (Proprietary costs) และความต้องการเงินทุน (Capital need) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมเชิงบวกในการเปิดเผยข้อมูล ภาคสมัครใจมาจากขนาดของธุรกิจซึ่งมีการวัดค่า จากขนาดของสินทรัพย์รวม โดยจะมีความสัมพันธ์ กันทางอ้อมมากกว่าทางตรงและความสัมพันธ์ ระหว่างสองตัวแปรนี้ในทางอ้อมจำเป็นจะต้องผ่าน คณะกรรมการบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ตัวแทนเชิงบวกของ Jensen & Meckling (1976) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจมาจากกลไกของ การกำกับดูแลกิจการ นั่นคือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพ ของคณะกรรมการบริษัทสามารถช่วยให้การเปิดเผย ข้อมูลภาคสมัครใจมากขึ้น แต่การกำกับดูแล

กิจการที่ดีโดยแท้จริงมีความสลับซับซ้อน ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากบทบาทที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีค่านาเชื่อถือในความรับผิดชอบ ซึ่งมา จากความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานกรรมการบริหารที่มีความ เข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับสูง และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับเข้มข้นสูง ลักษณะของปัญหาตัวแทนจะเคลื่อนย้าย จากความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น เป็น ความขัดแย้งระหว่างความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับ สูง (มีอิทธิพลเชิงลบ) กับความเป็นเจ้าของกิจการของผู้บริหารที่มีความเข้มข้นความเป็นเจ้าของในระดับต่ำ (มีอิทธิพลเชิงบวก) และภายใต้ความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้จะมีขนาดของคณะกรรมการบริษัท ภายใต้ทฤษฎีตัวแทนเป็นตัวแปรควบคุม โดยมี อิทธิพลเชิงบวกต่อดัชนีชี้วัดคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและระดับของการเปิดเผยข้อมูล ภาคสมัครใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาคผนวก

รายการการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ ใน รายงานประจำปี

A. ข้อมูลกลยุทธ์

1. ข้อมูลทั่วไปของบริษัท

- A1. ประวัติโดยย่อของบริษัท
- A2. โครงสร้างขององค์กร

2. กลยุทธ์ของบริษัท

- A3. แลงการณของกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์

-ทั่วไป

A4. แลงการณ์ของกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์

-การเงิน

A5. แลงการณ์ของกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์

-การตลาด

A6. แลงการณ์ของกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์

-สังคม

A7. ผลกระทบของกลยุทธ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานในปัจจุบัน

A8. ผลกระทบของกลยุทธ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานในอนาคต

3. การวิจัยและพัฒนา

A9. นโยบายบริษัทเกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนา

A10. สถานที่ของการดำเนินงานทางด้านการวิจัยและพัฒนา

A11. จำนวนการว่าจ้าง/เวลาที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนา

4. แนวทางการดำเนินงานในอนาคต

A12. แลงการณ์ของแนวทางการดำเนินงานในอนาคต-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

A13. การพยากรณ์ยอดขาย-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

A14. การพยากรณ์กำไร-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

A15. การพยากรณ์กระแสเงินสด-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

A16. ข้อมูลเกี่ยวกับคำสั่งซื้อหรือจำนวนงานรวมประเภท A. ข้อมูลกลยุทธ์ (16 รายการ)

B. ข้อมูลไม่ใช้การเงิน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานและลูกจ้าง

B1. พนักงาน/ลูกจ้างที่ถูกจัดสรรจำแนกตามส่วนงานทางภูมิศาสตร์

B2. พนักงาน/ลูกจ้างที่ถูกจัดสรรจำแนกตามส่วนงานทางธุรกิจ

B3. การแบ่งประเภทของพนักงาน/ลูกจ้างตามเพศ

B4. การแบ่งประเภทของพนักงาน/ลูกจ้างตามหน้าที่

B5. การระบุชื่อและหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง

B6. จำนวนพนักงาน/ลูกจ้าง สำหรับ 2 ปีหรือมากกว่า

B7. เหตุผลสำหรับการเปลี่ยนแปลงจำนวนพนักงาน/ลูกจ้าง หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการทำงานลงเวลา

B8. จำนวนเงินที่ใช้ในการฝึกอบรม

B9. ลักษณะของการฝึกอบรม

B10. นโยบายของการฝึกอบรม

B11. ประเภทของพนักงาน/ลูกจ้างที่ถูกฝึกอบรม

B12. จำนวนของพนักงาน/ลูกจ้างที่ถูกฝึกอบรม

B13. นโยบายความปลอดภัยของพนักงาน/ลูกจ้าง

B14. ข้อมูลเกี่ยวกับอุบัติเหตุ ในการทำงาน ของพนักงาน/ลูกจ้าง

B15. ต้นทุนของการวัดค่าความปลอดภัย

B16. นโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารกับพนักงาน/ลูกจ้าง

B17. ข้อมูลทดแทนเกี่ยวกับพนักงาน และลูกจ้างกรณีฉุกเฉิน

B18. การรับรู้นโยบายบริษัทที่เหมาะสม และ

เสมอภาคกันของพนักงาน/ลูกจ้าง

B19. ปัญหาของการรับพนักงาน/ลูกจ้างใหม่
และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

2. นโยบายและการสร้างมูลค่าเพิ่มทาง สังคม

B20. ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์

B21. แผนการป้องกันสิ่งแวดล้อม-เปิดเผย
ข้อมูลเชิงคุณภาพ

B22. แผนการป้องกันสิ่งแวดล้อม-เปิดเผย
ข้อมูลเชิงปริมาณ

B23. แผนการเกี่ยวกับสังคมและชุมชน

B24. การบรรยายการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สังคม
และชุมชน

B25. ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่
สังคมและชุมชน

B26. อัตราส่วนเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่
สังคมและชุมชน

B27. ข้อมูลเชิงคุณภาพของการสร้างมูลค่า
เพิ่มแก่สังคมและชุมชน

รวมประเภท B. ข้อมูลไม่ใช้การเงิน (27 รายการ)

C. ข้อมูลการเงิน

1. ข้อมูลแบ่งแยกตามส่วนงาน

C1. ผลิตภัณฑ์จำแนกตามส่วนงานทาง
ภูมิศาสตร์-เปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณ

C2. ผลิตภัณฑ์จำแนกตามส่วนงานทาง
ธุรกิจ-เปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณ

C3. การวิเคราะห์คู่แข่ง-เปิดเผยข้อมูลเชิง
คุณภาพ

C4. การวิเคราะห์คู่แข่ง-เปิดเผยข้อมูลเชิง
ปริมาณ

C5. การวิเคราะห์ส่วนแบ่งการตลาด-เปิดเผย
ข้อมูลเชิงคุณภาพ

C6. การวิเคราะห์ส่วนแบ่งการตลาด-เปิดเผย
ข้อมูลเชิงปริมาณ

2. การทบทวนข้อมูลการเงิน

C7. อัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับ ความ
สามารถในการทำกำไร

C8. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเกี่ยวกับความ
สามารถในการทำกำไร

C9. งบกระแสเงินสด-วิธีทางตรง

C10. อัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกระแส
เงินสด

C11. อัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับสภาพ
คล่อง

C12. อัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับความ
สามารถในการชำระหนี้

C13. การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับ
มูลค่าตราயี่ห้อ/เครื่องหมายการค้า

C14. ประวัติ/สรุปรวมข้อมูลทางการเงิน-6 ปี
หรือมากกว่า

C15. ข้อมูลทางการเงินที่อยู่นอกงบดุล

C16. ข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณา-เปิดเผยข้อมูล
เชิงคุณภาพ

C17. ผลกระทบของเงินเพื่อการดำเนินงาน
ในอนาคต-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

C18. ผลกระทบของเงินเพื่อการดำเนินงาน
ในปัจจุบัน-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

C19. ผลกระทบของเงินเพื่อต่อสินทรัพย์-เปิด
เผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

C20. ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อผล
การดำเนินงานในปัจจุบัน

C21. ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อผล

การดำเนินงานในอนาคต

3. ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

C22. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงขึ้นและลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่มีต่อการดำเนินงานในอนาคต-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

C23. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงขึ้นและลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่มีต่อการดำเนินงานในปัจจุบัน-เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ

C24. การเปิดเผยลักษณะการบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

4. ข้อมูลเกี่ยวกับราคาหุ้น

C25. แนวโน้มของราคาหุ้น

C26. แนวโน้มมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด

C27. ข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศ

รวมประเภท C. ข้อมูลการเงิน (27 รายการ)

รวมทุกประเภท A+B+C ข้อมูลภาคสมัครใจทั้งหมด (70 รายการ)

บรรณานุกรม

- Ahmed, K & Nicholls, D. (1994). The Impact of non-financial company characteristics on mandatory disclosure in developing countries: The case of Bangladesh. **International Journal of Accounting Education and Research**, 29 (1), 62-77.
- Alsaeed, K. (2005). The association between

firm-specific characteristics and disclosure: The Case of Saudi Arabia. **The Journal of American Academy of Business**, Cambridge, 7(1), 310-321.

Balachandran, J & Bliss, M. (2004). **Board independence and voluntary disclosure: Evidence from Malaysia**. Working Paper, Department of Accountancy City University of Hong Kong.

Barry, C.B & Brown, S.J. (1986). Limited information as a source of risk. **Journal of Portfolio Management**, Winter, 66-72.

Bathala, C.T & Rao, R.P. (1995). The determinants of board composition: An agency perspective. **Managerial and Decision Economics**, 16, 59-69.

Berg, S.V & Smith, S.K. (1978). **CEO and board chairman: A quantitative study of dual VS unity board leadership**. Directors and Boards.

Blue Ribbon Committee (BRC). (1999). **Report and recommendations of the blue ribbon committee on improving the effectiveness of corporate audit committees**. New York: New York Stock Exchange (NYSE) and National Association of Securities Dealers (NASDAQ).

Botosan, C.A. (1997). Disclosure level and the cost of equity capital. **The Accounting Review**, 72(3), 323-349.

Buzby, S.L. (1975). Company size, listed versus unlisted stocks, and the extent of financial

- disclosure. **Journal of Accounting Research**, 13(1), Spring, 16-37.
- Cahan, S.F. (1992). The Effect of antitrust investigations on discretionary accruals: A refined test of the political-cost hypothesis. **Accounting Review**, 67(1), January, 77-95.
- Chau, G.K & Gray, S.J. (2002). Ownership structure and corporate voluntary disclosure in Hong Kong and Singapore. **The International Journal of Accounting**, 37, 247-265.
- Chaganti, R.S., Mahajan, V., & Sharman, S. (1985). Corporate board size, composition and corporate failures in retailing industry. **Journal of Management Studies**, 22(4).
- Chen, C.J.P & Jaggi, B. (2000). The association between independent non-executive directors, family control and financial disclosures. **Journal of Accounting and Public Policy**, 19(4-5), 285-310.
- Choi, F.D.S. (1973). Financial disclosure and entry to the European capital market. **Journal of Accounting Research**, 11, Autumn, 159-175.
- CIFAR (Center for International Financial Analysis & Research). (1995). **International accounting and auditing trends**. 4th edition. Edited by V.B. Bavishi. Princeton, NJ: CIFAR.
- Cooke, T.E. (1989). Voluntary corporate disclosure by Swedish companies. **Journal of International Financial Management and Accounting**, 1(2), Summer, 171-195.
- Craswell, A.T & Taylor, S.L.(1992). Discretionary disclosure of reserves by oil and gas companies: An economic analysis. **Journal of Business Finance and Accounting**, 19(2), January, 295-308.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. **Psychometrika**, 16(3), 297-334.
- Daily, C.M., Dalton, D.R., & Cannella, A.A. (2003). Corporate governance: Decades of dialogue and data. Academy of Management. **The Academy of Management Review**, 28(3), 371.
- DeZoort, F.T & Salterio, S.E. (2001). The effect of corporate governance experience and financial reporting and audit knowledge on audit committee members' judgments. **Auditing: A Journal of Practice & Theory**, 20(20), 31-47.
- Evans, M. (2004). **Board characteristics, firm ownership and voluntary disclosure**. Working Paper, Fuqua School of Business, Duke University, Durham, NC. 27708, October.
- Field, A. (2000). **Discovering Statistic Using SPSS for Windows**. London: Sage.
- Firth, M. (1979). The impact of size, stock market listing, and auditors on voluntary disclosure in corporate annual reports. **Accounting and Business Research**, 9(33), Autumn, 273-280.
- Ford, R & McLaughlin, F. (1984). Perceptions of

- socially responsible activities and attitudes:
A comparison of business school deans and
corporate chief executives. **Academy of
Management Journal**, 27, 666-674.
- Gendron, Y & Bedard, J. (2004). The
construction of audit committee effectiveness:
A field study in Canadian public corporations.
**Auditing: A Journal of Practice and
Theory**, Forthcoming.
- Gompers, P., Ishii, J., & Metrick, A. (2003).
**Incentives vs. control: An analysis of U.S.
dual-class companies**. NBER Working
Paper Series, No. 10240.
- Gul, F.A & Leung, S. (2004). Board leadership,
outside directors' expertise and Voluntary
corporate disclosures. **Journal of
Accounting and Public Policy**, 23, 351-379.
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., & Black,
W.C. (1998). **Multivariate data analysis**.
Fifth edition, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Hayes, R & Lundholm, R. (1996). Segment
reporting to the capital market in the
presence of a competitor. **Journal of
Accounting Research**, 34, 261-279.
- Haniffa, R.M & Cooke, T.E. (2002). Culture,
corporate governance and disclosure in
Malaysian corporations. **ABACUS**, 38(3),
317-349.
- Ho, S.S.M & Wong, K.S. (2001). A study of the
relationship between corporate governance
structures and the extent of voluntary
disclosure. **Journal of International
Accounting Auditing & Taxation**, 10, 139-
156.
- Jensen, M.C. (1993). The modern industrial
revolution, exit, and the failure of internal
control systems. **The Journal of Finance**,
48(3), 831-880.
- ___ & Meckling, W.H. (1976). Theory of the
firm: Managerial behavior, agency costs and
ownership structure. **Journal of Financial
Economics**, 3, October, 305-360.
- Kistruck, G. (2006). A test of moderated
mediation between board size and financial
performance in the nonprofit sector. Richard
Ivey School of Business, University of
Western Ontario. Internet site: [http://
sec.oise.utoronto.ca/english/
project-outputs
ASAC_2006_Board_Size_Proceedings.pdf](http://sec.oise.utoronto.ca/english/project-outputs/ASAC_2006_Board_Size_Proceedings.pdf).
- Leung, S & Horwitz, B. (2004). Director
ownership and voluntary segment disclosure:
Hong Kong evidence. **Journal of
International Financial Management and
Accounting**, 15, 235-260.
- Levitt, A. (2000). **Renewing the covenant with
investors**. Speech at New York University
Center for Law and Business. Internet site:
[http://www.sec.gov/news/speeches
spch370.htm](http://www.sec.gov/news/speeches/spch370.htm).
- Limpaphayom, P. (2000). Corporate governance
in Thailand before the crisis: Issues and
implications. **Accountants' Journal**, 47(1),
10-20.
- Liu, C. (2004). **The influence of audit**

- committee oversight on corporate disclosure.** Working Paper, Department of Accounting and Law, School of Management, State University of New York at Buffalo.
- Mangena, M & Pike, R. (2005). The effect of **audit committee shareholding, financial expertise and size on Interim financial disclosures.** *Accounting and Business Research*, 35(4), 327-349.
- McClelland, P & Barker III, V.L. (2004). **The interaction of CEO age and ownership control in publicly traded firms: Performance implications.** Working paper, School of Business, University of Kansas, Internet site: <http://people.ku.edu/~pmcc11/Agexown.pdf>.
- McDaniel, L., Martin, R.D., & Maines, L.A. (2002). Evaluation financial reporting quality: The effects of financial expertise vs. financial literacy. *The Accounting Review*, 77, Supplement, 139-167.
- Meek, G.K., Roberts, C.B., & Gray, S. (1995). Factors influencing voluntary annual report disclosures by US, UK and continental European multinational corporations. *Journal of International Business Studies*, 26(3), 555-572.
- Mintzberg, H. (1983). **Power in and around organizations.** Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Muller, D., Judd, C.M., & Yzerbyt, V.Y. (2005). When moderation is mediated and mediation is moderated. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(6), 852-863.
- Naser, K. (1998). Comprehensiveness of disclosure of non-financial companies listed on the Amman Financial Market. *International Journal of Commerce & Management*, 8(1), 88-119.
- Owusu-Ansah, S. (1998). The impact of corporate attributes on the extent of mandatory disclosure and reporting by listed companies in Zimbabwe. *The International Journal of Accounting*, 33(5), 605-631.
- Prasith-rathsint, S. (2005). **Technique of multiple variables analysis in the social sciences and behavioral research.** Fifth Edition, Bangkok: Samrada, September, (in Thai).
- Raffournier, B. (1995). The determinants of voluntary financial disclosure by Swiss listed companies. *The European Accounting Review*, 4(2), 261-280.
- Rainsbury, E. (2004). Audit committee composition - A New Zealand perspective. *Pacific Accounting Review*, 16(2), 45-69.
- Sengupta, P. (1998). Corporate disclosure and the cost of debt. *The Accounting Review*, 73(4), 459-474.
- SET (Stock Exchange of Thailand). (1999a). **Best practice guidelines for the audit committee.** Internet site: http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download bestace_

- upd.doc.
- _____.(1999b). **Code of best practice for directors of listed companies**. Internet site: <http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download/code2e.doc>.
- _____.(2001). **The 15 principles of good corporate governance**. Internet site: <http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download/CG15-ENG.pdf>.
- _____.(2003). **Good governance assessment of listed companies**. Corporate Governance Center the Stock Exchange of Thailand, October, Internet Site: http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download/bj46_48_e.zip.
- Sonnenfeld, J.A. (1981). Executive apologies for price fixing: Role biased perceptions of causality. **Academy of management Journal**, 24, 192-198.
- S&P & CGFRC (Standard & Poor's and the National University of Singapore). (2004). **Corporate governance in Thailand: A study of SET 50 companies**. Internet site: http://www.cgfrc.nus.edu.sg/download/Thai_CG/Thai_CG_2004.pdf.
- Sureshchandar, G.S., Rajendran, C., & Anantharaman, R.N. (2002). Determinants of customer - perceived service quality: A confirmatory factor analysis approach. **Journal of Services Marketing**, 16(1), 9-34.
- Vafeas, N. (1999). Board meeting frequency and firm performance. **Journal of Financial Economics**, 53(1), 113-142.
- _____.(2001). Research notes on audit committee appointments. **Auditing: A Journal of Practice and Theory**, 20(1), 197-207.
- _____ & Theodorou, E. (1998). The relationship between board structure and firm performance in the U.K. **The British Accounting Review**, 30, 383-407.
- Verrecchia, R.E. (1990). Information quality and discretionary disclosure. **Journal of Accounting and Economics**, 12, 365-380.
- Wagenhofer, A. (1990). Voluntary disclosure with a strategic opponent. **Journal of Accounting and Economics**, 12, 341-363.
- Warfield, T., Wild, J.J., & Wild, K. (1995). Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings. **Journal of Accounting and Economics**, 20, 61-91.
- Wallace, R.S.O., Naser, K., & Mora, A. (1994). The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firm characteristics in Spain. **Accounting and Business Research**, 25(97), Winter, 41-53.
- Willekens, M., Bauwhede, H.V., Gaeremynck, A., & Van de Gucht, L. (2004). **The impact of internal and external governance mechanisms on the voluntary disclosure of financial and non-financial performance**. Working Paper, Internet site: <http://www.business.uiuc.edu/accountancy/research/vkzcenter/conferences/gottingen/>

papers/willekens.pdf.

Williams, S.M. (2002). **Board of director determinants of voluntary audit committee disclosures: Evidence from Singapore.** Working paper, Corporate Governance and Intellectual Capital Archive, Singapore Management University.

Wiseman, R.M & Gomez-Mejia, L.R. (1998). A

behavioral agency model of Managerial risk taking. **Academy of Management Review**, 25, 133-152.

Wiwattanakantang, Y. (2000). **The equity ownership structure of Thai firms.** Unpublished Working Paper, Institute of Economic Research, Hitotsubashi University, Japan.

Dr. Jakkravudhi Chobpichien received his Ph.D. in Accounting from University Sains Malaysia. He is currently working in Accounting Curriculum, Faculty of Management Science, Suan Dusit Rajabhat University. His research areas include transparency and disclosures, namely, voluntary disclosure, mandatory disclosure, and corporate social disclosure.